

מתניתין:

מינהו בית דין לא ישבע, מפני תיקון העולם, כמו שיתבאר בגמרא.

אבא שאול אומר: חילוף הדברים שאם מינהו בית דין ישבע, ואם מינהו אבי יתומים לא ישבע מפני תיקון העולם.⁽⁴⁾

גמרא:

שנינו במשנה "אפוטרופוס חייב לעשר פירותיהם" של יתומים.

ומקשינן: **ורמינהו**

כתיב [במדבר יח כח]: "כן תרימו גם אתם תרומת ה' מכל מעשרותיכם".

ודרשינן:

א. "אתם" — **ולא שותפין**, שאין שותף יכול לתרום על חלק חבירו שלא מדעתו.

ב. "אתם" — **ולא אריסין**,⁽⁵⁾ שאין אריס יכול לתרום על חלקו של בעל הבית.

א-ב יתומין [קטנים], שסמכו את עצמם, **אצל בעל הבית**, שיהיה הוא מטפל בנכסיהם ודואג לצרכיהם, ויהיו הם עושים מעשיהם על פיו.

או **שמינה להן** [עבורם] **אביהן**, מי שיהיה **אפוטרופוס**⁽¹⁾ על נכסיהם, או שמינהו בית דין על כך.⁽²⁾

הרי הוא יכול⁽³⁾ לתקן את פירותיהם ולהפריש תרומות ומעשרות, ולא עוד, אלא שחייב הוא לעשר את **פירותיהם**, היות שאחראי הוא על תקנת היתומים.

שנינו במשנה [שבועות מב א]: "ואלו נשבעין שלא בטענה [כלומר שלא בטענת ודאי, אלא שטוענים אותו טענת שמא, שמא עיכבת משלי כלום] השותפין והאריסין והאפוטרופין", היות שהם טורחים בנכסים, וחיישינן שמא הורו התר לעצמם ונטלו מן הנכסים, ולפיכך משביעים אותם על כך.

אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים, כאשר יגדלו היתומים, ויצאו נכסיהם מתחת ידו, **ישבע להן**, שאין בידו כלום משלהם.

בסמוך.

3. ואף על פי שאין אדם תורם ומעשר את מה שאינו שלו, וכפי שיבואר בגמרא ובהערה שם.

4. ואם סמכו היתומים מעצמם אצל בעל הבית, נחלקו הראשונים, יש אומרים: בין לאבא שאול בין לחכמים לא ישבע, ויש אומרים: לכולי עלמא ישבע, ראה ברא"ש סימן ו.

5. כתב הערוך: "אריס" בלשון יווני הוא שומר. והוא המקבל את השדה, ליתן חלק מהפירות

שהראיה שרבי אליעזר בן יעקב כרבי יצחק היא ממה שחייב רבי אליעזר שבועה אף בבנו הקטן. וראה לעיל הערה 5 בשם הפני יהושע.

1. כתב הערוך: "אפוטרופוס" הוא אבי ילדים בלשון יון, וכן כל פקיד וממונה על נכסים נקרא אפוטרופוס. "יעשה פרעה ויפקד פקידים על הארץ" [בראשית מא לד] תרגם יונתן: "יעבד פרעה וימני אפוטרופין". וראה בהערות בגמרא, מה גדר דינו של אפוטרופוס.

2. רשב"א, על פי הברייתא שהביאה הגמרא